

SÖZDE TEHLİKELİ KÖPEK IRKLARI PARANOYASINA KARŞI NE YAPABİLİRİZ?

Ilker Unlu - 2008

Bull ve terrier ırklarının ortaya çıktığı 19. yüzyıldan bu yana çok şey değişmişti. 200 yıldan fazla bir süre içinde bu köpekler İngiltere’de Staffordshire Bull Terrier, Bullterrier ve Minyatür Bullterrier; Amerika’da ise Amerikan Pit Bull Terrier, Amerikan Staffordshire Terrier ve Boston Terrier adıyla farklı isim ve standartlarda ayrı ırklara dönüşmüşlerdir. Nasıl tüm av köpekleri ya da çoban köpekleri tek bir ırk değilse bull ve terrier ırklarının da hepsinin bir olmadığı iyi anlaşılmalıdır.

Dövüş köpeği ya da o kandan gelen köpeklerin artık show versiyonları da olsalar bilinmelidir ki bu köpekler tarihlerinde hiçbir zaman insana saldırganlık göstermek amacıyla üretilmemişlerdir. Hatta dövüştürüldükleri dönemlerde insana saldırgan köpekler hemen yok edilmiştir. Çünkü bu köpekler pek çok kişinin görev aldığı dövüşler sırasında insanlarla %100 güvenilir olmak zorundaydılar. Sık sık el değiştirmeleri de onları insan yaşamına kolay adapte olabilir bir hale getirmiştir. Ayrıca bu köpekler akşam eve geldiğinde hala insan ailesinin bir parçası olarak görülüyor ve çocuklar dâhil aile bireyleri ile birlikte yaşıyorlardı.

Bahsi geçen hiçbir ırk 1980’lere kadar topluma bir tehdit olarak görülmemiştir. Ta ki dövüşler medyanın ilgisini çekinceye ve medya bu köpekleri sadece ringdeki görüntüleri ile haber yapmaya başlayınca kadar. Bunu varoşlarda yaşayan sözde afili delikanlıların, çete üyelerinin, uyuşturucu kaçakçılarının bu köpekleri statü köpeği olarak himayelerine almaları izlemiştir. Popülerliği artan bu sözde canavarları dikkatsizce üreten tüm merdiven altı üreticileri yavruları bu köpeklerin gerçek karakterini anlamayan kişilere sorumsuzca satarak popülasyonu orantısızca artmasına neden olmuşlardır. Eskiden üretim için insana dost karakter şart koşulan bu köpekler bu insanlar tarafından umursamazca dengesiz karakter için üretilmeye başlayınca kazalar ortaya çıkmaya başlamıştır. Ama hala daha dünyanın en çok ısiran köpekler listesini baska ırklar suslese de tek bir pitbull (melezi hatta benzeyeni bile olsa) gazeteleri her köpek ırkından daha çok meşgul etmektedir. Gerçeği değil de skandalı paylaşan medya köpeğin gerçek karakterini ve onla huzur içinde yaşayan on binlerce aileyi es geçip sadece yanlış kişiler ve onların elindeki bir avuç köpeğe odaklanmaktadır. Bu da kamuoyunun doğru şekilde bilgilenebilmesine değil daha çok korkmasına neden olmaktadır.

Bugün bull terrier 1800’lerin ortalarından beri dövüştürülmemektedir. Maceraperestler ve bir deneyelim bakalım diyenler dışında sevenleri onu her zaman bir aile köpeği olarak görmüştür. Staffordshire Bull Terrier İngiltere’nin en yaygın beslenen aile köpeği listesinde her zaman ilk beştedir. Minyatür Bullterrier zaten 35 cm’in altındaki boyuyla asla topluma tehdit oluşturmamıştır. Boston

Terrier'in dövüş geçmişi artık hatırlanmamaktadır bile. Amerikan Staffordshire Terrier, köpeklerinin ismini dövüşlerle anılmasını istemeyen severlerce nerdeyse bir asırdır pitbul'un show versiyonu olarak üretilmektedir. Bu grup içinde ne yazık ki hala dövüşler ya da benzer aktivitelerde cesareti sınanan işte bu son iki ırktır; ancak bu köpekler aynı bir Alman Çoban Köpeği, Rottweiler, Doberman ya da Kangal gibi daha erkeksi bir kişisel duruşa ihtiyaç duyan ve köpeğini ya kasten saldırganlaştıran ya da eğitmeye bile tenezzül etmeyen kişilerin elinde toplumsal bir tehlikeye dönüşmektedirler. Sorumlu aranıyorsa her zaman tasmanın diğer ucuna bakılmalıdır.

Görmezden gelinmemesi gereken bir diğer nokta da bu özel ırkların karakterini iyi anlamayan, dominant karaktere sahip benzer herhangi bir ırkla daha önceden tecrübesi olmayan kişilerin ne kadar iyi niyetli olsalar da onları doğru yönlendirmedeki zaman zaman başarısızlıklarıdır. İster bull ve terrier ırkları isterse de başka koruma ırkları olsun bu köpekler kişisel imaj için değil oldukları köpeğin sorumluluğunun bilincinde kişilerce sahiplenilmelidir.

Bu ırklar eğer geçmişteki gibi insan sever anne-babadan üretilmeye ve onların doğasını anlayan aileler tarafından yetiştirilmeye devam edilirse olası sorunlar büyük ölçüde önüne geçilecektir. Kaldı ki bu ırkların çok büyük bir çoğunluğu zaten sorumluluğunun bilincinde ailelerin evlerindedir. Yasaklamalar bu masum köpekleri ailelerinden etmekten başka bir amaca hizmet etmeyecektir.

Bunun için köpeklerin Köpek Irkları ve Kinoloji Federasyonu'na (KIF) kaydının yapılması ve sadece uzman hakemlerce değerlendirildikten sonra üretim izni verilmesi tavsiye edilebilir.

Bir köpek fiziksel yapısını ve dişlerini yakından elle kontrol edilmesine izin veriyorsa zaten kendine güvenen, sosyal ve insana doğal saldırganlığı olmayan bir bireydir. Ayrıca karakter testi için ABD ve Avrupa'da yapılan İyi Köpek Vatandaş Testi'nin Türkiye'deki versiyonu olan Sosyal Köpek Testi, köpeklerin çeşitli sosyal ortamlarda verdikleri tepkiler ve sahibiyile uyumunu belgeleyebilecek önemli bir veri olarak görülebilir. Bu belgeyi alan köpek asla sorun teşkil etmez anlamına gelmese de köpeğini iyi sosyalleştirmiş, toplum hayatına alıştırmış ve eğitimle kontrol altına almış bir kişi prensip olarak köpeğini sorun yaratabilecek noktalardan da uzak tutacaktır. Kaldı ki her saldırı köpeğin dengesizliğinden kaynaklanmamaktadır. Köpekler çeşitli nedenlerden ısırabilir. Bunun değerlendirmesi uzmanlarca doğru şekilde yapılmalıdır.

Bu tür bir yaklaşım sorumluluğu köpeğin kendinden alıp direkt sahibine yükleyecektir. Hiçbir köpek şu ya da bu ırka mensup olduğu için doğuştan tehlikeli olmamıştır. İnsanların çevrelerinde tehdit oluşturan bir köpek gördüklerinde sorumluluğun tamamen sahibinde olduğu onun bu hale gelmesine sadece bir "insanın" neden olabileceği anlamaları sağlanmalıdır. Bu çok önemli bir noktanın anlaşılmasına imkan verir:

Kötü köpek yoktur kötü köpek sahibi vardır. Bir köpek kontrol dışına çıktıysa insanlar gözlerini köpeğin ırkına değil tasmaşını tutan kişiye çevirmelidirler.

Politik olarak belirli ırkların yasaklanması göz boyayıcı bir hareket olarak görülmelidir. "Sizi kötü köpeklerden " biz " kurtarıyoruz" hamlesi gerçekte ilgilenmeyen bazılarının alkışını toplarken onlar için beslenmesine ve üretilmesine izin verecekleri bu köpek ırklarını daha sonra takip etmekten çok daha pratik bir çözümdür. Kaldı ki dünyanın hiçbir yerinde bu konuda bir tutarlılık gözlenmemektedir. Yasaklar daha çok tepkisel olarak gelmiştir. Ailelerin elindeki masum köpekler toplanıp uzak bir yerlerde kafeslere kapatılıp sonra da uyutulurken zaten köpeğini parklarda dolaştırmayı aklından bile geçirmeyen diğer sözde köpek sahipleri kapalı gizli köşelerde kanunsuz aktivitelerine devam etmiştir. Bu yasaklar mahalle arasında dolaşan statü köpeği meraklıların dikkatini sadece başka ırklara yöneltmeye itmiştir. Yasaklar gerçek sorumluları görmezden gelecekse kaç köpek ırkını daha kapsayabilir ki?

Peki bu yasaklar sanıldığı gibi halkı sözde tehlikeli köpek ırklarından korumuş mudur? Hayır. Kanunların çıkarılmasını takip eden yıllarda pek çok Avrupa ülkesi bu yasakların amacına hizmet etmediğini aksine sahipler sorumlu tutmadıkları sürece köpekleri kontrol etmeye çalışmanın hiçbir işe yaramadığını belgelemişlerdir.

- 1996'da İskoçya'da yapılan bir araştırma Tehlikeli Köpek Yasası öncesi ve sonrası dönemi karşılaştırmış ve yasaklanan köpeklerin köpek ısırma olaylarının sadece çok küçük bir yüzdesini oluşturduğunu ortaya koymuştur. Araştırma Alman Çoban Köpeği ve melez köpeklerin saldırıların %24.2 ve %18.2'sini oluştururken bahsi geçen yasaklı ya da sınırlandırılmış ırkların sadece saldırıların %6.1den sorumlu olduğu ortaya çıkmıştır.
- 2002 Eylül ayında Berlin İdari Mahkemesi, Aşağı Saksonya'daki 14 ırkı kapsayan listeyi geçersiz kılmıştır. Karar Esther Schalke, PhD, DVM'nin yaptığı araştırmaya dayandırılmıştır. Araştırmaya göre ırk yasaklamaları toplumdaki güvenliği arttırmamıştır.
- İtalyan Sağlık Bakanı Francesca Martini hükümetin 2003 yılında getirdiği tehlikeli köpekler yasasını 2009'da köpek ısırma vakalarında hiçbir azalma olmadığı için tamamen kaldırdığını duyurmuştur. Bunun yerine yeni köpek sahiplerine verilecek kursları da içeren köpeklerin değil sahiplerinin sorumlu tutulduğu bir sisteme geçilmiştir.

- 2006'da Avustralya'da yapılan " Tehlikeli Köpekler Kanunu ve Pit Bull Terrier: Kanun haklı çıktı mı ? " adlı araştırmada Pitbullların topluma tehdit oluşturdukları teorisini desteklemek üzere Amerika'da toplanan verilerin metodolojik olarak hatalı olduğu sonucuna varmıştır. Araştırma ayrıca pitbullun tek başına tehlikeli bir ırk olmadığı ve ilgili kanunun onun saldırı istatistiklerine dayanılarak haklı olarak çıkarılmadığının altını çizmiştir.
- 2007 yılında İspanya'da yapılan bir araştırma Tehlikeli Köpekler Kanununun çıkmasından 5 yıl sonra köpek ısırma vakalarının sıklığını karşılaştırmıştır. Araştırma şu sonuca işaret etmektedir: Köpek ısırma vakalarında hiçbir azalma yaşanmamıştır. Dahası tehlikeli köpek kabul edilen ırkların karıştığı vakalar kanun çıkmadan önce ve çıktıktan sonraki verilerle karşılaştırıldığında %4'ün de altında kalmaktadır.
- 2008 yılında Hollanda Tarım Bakanı Gerda Verburg tehlikeli köpekler kanunun aslında toplumu hiç de korumayan sadece köpek ırklarına yönelik zalim bir kanun olması nedeniyle kaldırıldığını açıklamıştır. Sadece ırkına ya da görüntüsüne bakılarak bir köpeğin otomatikman suçlu görülmesi yerine davranışlarından sahibinin sorumlu tutulacağı bir anlayış benimsenmiştir. Hollanda hükümeti belirli ırkların yasaklı olduğu 15 yıl içinde köpek ısırma oranlarında hiçbir azalma yaşanmadığının altını çizmiştir.
- 2008 Haziran ayında , 1991 tarihli İngiliz Tehlikeli Köpek Yasası üzerine bir rapor yayınlanmıştır. Bir sigorta şirketi tarafından yapılan araştırmaya göre son 10 yılda köpek ısırıkları nedeniyle hastaneye yatırılan insanların sayısı neredeyse %50 artış göstermiştir. Bu araştırma 1991'den beri uygulanan ırk yasaklamalarına rağmen köpek ısırma vakalarındaki gözle görülür artışa dikkat çekmektedir.

Ne yapılabilir?

Kanada, Calgary modeli örnek alınabilir. Irkı değil davranışı cezalandıran yeni kanuna göre köpekler kayıt altına alındıktan sonra toplum içinde neden oldukları her huzur bozucu davranışın cezasını maddi olarak sahipleri ödemektedir. Araştırmalar ısırılma vakalarının şimdiden %70 düştüğünü göstermektedir.

Benzer bir çalışmayla okullarda sadece bir saatlik “köpek ve güvenlik” isimli bir ders ile çocukların ısırılma vakaları Calgary’de olduğu gibi %80’lere kadar düşürülebilir.

Köpekler kanunun belirttiği noktalar dışında tasmasız dolaştırılmamalıdır.

Köpeğinin neden olduğu her türlü zarardan sahibi sorumlu tutulmalıdır. Araştırmalar göstermiştir ki ısırma vakalarının çoğu sorumsuz köpek sahiplerinin kontrolsüz köpekleri tarafından gerçekleştirilmektedir.

Hayvan istismarı ve köpek dövüşü cezaları kusurdan gerçek suç kategorisine çıkarılmalıdır. Köpeğine doğru bakmayan, ilgilenmeyen, eğitime zaman harcamayan kişiler bunun bedelini ödemelidir. Sadece ihmal ve istismar edildiği için saldırganlaşan köpeklerin sorumlusu ait oldukları ırk değil sahibi olduğu kamuoyuna iyi açıklanmalıdır.

Köpek üreticilerinin kayıtlı ve ulusal köpek kayıt organizasyonunun regülasyonlarına uygun üretim yaptığından, mikroçipli yavruların doğru ailelere sahiplendirildiğinden emin olunmalıdır. Bu konuda bir kanun çıkarılacak bir kanun yaptırım gücüne sahip olacaktır.

Eğer her köpek sahibine benzerse bunun sorumluluğunu bırakalım sahipleri olan bizler taşıyalım.